

Nr 871

Av herr Svensson i Stenkyrka m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 68, angående vissa frågor rörande lärarutbildning.

(Lika lydande med motion nr 712 i Första kammaren)

I proposition nr 68 framlägges förslag om viss kapacitetsförstärkning av lärarutbildningen. Det kan dock starkt ifrågasättas om den däri föreslagna utbyggnaden av lärarutbildningen är tillräcklig för att inom rimlig tid häva den brist på lärare som f. n. råder. Läger man därtill önskemålet om mindre klasser på grundskolans mellan- och högstadier framstår kravet på en ytterligare intensifiering av lärarutbildningen ännu klarare. Utbildningen är ju en faktor av grundläggande betydelse för samhällsutvecklingen, och därför måste strävandena att skaffa fram tillräckligt med lärare få en framskjuten plats, när det gäller att fördela resurserna.

Det material på vilket prognoserna för det kommande lärarbehovet grundats synes behäftat med vissa brister. Sålunda beräknar 1960 års lärarutbildningskommitté, vars prognoser legat till grund för propositionen, att antalet barn i årskullarna motsvarande årskurserna 1—3 1970 skulle utgöra ca 307 600, under det att antalet födda under de aktuella åren uppgår till ca 324 600. En jämförelse mellan prognosmaterialet och det verkliga antalet födda ter sig sålunda:

Antalet födda		Antalet barn i de olika årskurserna 1970	
1961	104 501	1	104 489
1962	107 284	2	102 397
1963	112 791 (prel.)	3	100 688
1961—1963	324 576	1—3	307 574

Här skall alltså år 1961 jämföras med årskurs 3, 1962 med 2 och 1963 med 1. Den skillnad som sålunda föreligger mellan beräknade och faktiska födelseantal måste naturligtvis innebära att lärarbehovet i verkligheten blir större än vad departementschefen räknat med. Kravet på en utökning av lärarutbildningsorganisationen blir därigenom större än som förutsattes i propositionen. Därtill får man räkna med att barn till icke svenska medborgare efterfrågar skolutbildning.

Enligt vår mening måste därför lärarutbildningen inriktas på större examination än vad departementschefen föreslår. Vi anser att den nuvarande

seminarieorganisationen därvid måste utnyttjas i största möjliga utsträckning så länge lärarbrist råder, och den ökning av små- och folkskolläraryrket som vi föreslår bör alltså förläggas till seminarierna.

Den största bristen på lärarsidan gäller ämneslärarna. Därför har många lärartjänster på grundskolans högstadium måst besättas med folkskollärare, och detta är ett arrangemang som får tänkas bli använt även i fortsättningen. Detta är givetvis också en sak som måste beaktas vid fastställandet av den totala utbildningsvolymen av folkskollärare. Här torde också möjligheterna undersökas att skapa tryggare anställningsförhållanden för folkskollärare som tjänstgör på högstadiet genom att göra det möjligt för dessa att erhålla fast tjänst, om de under längre tid skött sina åligganden med framgång.

Naturligtvis är det angeläget att ämneslärarutbildningen hålles på hög nivå så att den nuvarande bristen kan elimineras, och vi hälsar med tillfredsställelse den utökning av utbildningskapaciteten som blir resultatet av förslaget om utvidgning av lärarhögskolan i Göteborg och anläggandet av en ny lärarhögskola i Uppsala; vi hoppas dessutom att de nu outnyttjade utbildningsplatserna vid skolor med praktisk lärarkurs snarast må komma till användning.

Bristen på förskollärare är också stor, och för att kunna häva denna och för att täcka det ökade lärarbehov som blir följderna av den utbyggnad av barndaghemsvärksamheten, som måste företagas till följd av att antalet förvärvsarbetande mödrar ökar, är det angeläget att examinationskapaciteten vad gäller förskollärare utvidgas. Riksdagen bör därför till Kungl. Maj:t som sin mening tillkännagiva att åtgärder måste vidtagas för en snabb utbyggnad av denna.

Vi vill också understryka vikten av att de människor, som är hänvisade till de vårdinstitutioner som barnanstaltutredningens betänkande gäller, får bättre vård och undervisning och att det lärarbehov som därvid föreligger blir fyllt.

Med hänvisning till vad som ovan anförts hemställes,

att riksdagen vid sin behandling av proposition nr 68 måtte bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de förstärkningar i lärarutbildningskapaciteten som kan föranledas av de i motionen påvisade bristerna i prognosmaterialet, samt

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om erforderliga åtgärder för en snabb utbyggnad av förskollärarutbildningen enligt motionens syfte.

Stockholm den 7 april 1964

Per Svensson

i Stenkyrka

Harald Larsson

i Hedenäset

Harald Skoglösa